

قیمت بلیت هواپیما ارزان تر از بلیت اتوبوس

با اتمام سفرهای نوروزی و کاهش تب‌وتاب سفر، نرخ بلیت هواپیما با قیمت‌هایی بسیار پایین به فروش می‌رسد و حتی در برخی مسیر ها از قیمت بلیت اتوبوس و قطار کمتر است. در برخی از روزهای هفته گذشته قیمت بلیت هواپیما از تهران به کیش ۶۱ هزار تومان، تهران - شیراز ۵۶ هزار تومان، تهران - اهواز ۹۱ هزار تومان و تهران - مشهد ۶۱ هزار تومان اعلام شده است. قیمت بلیت هواپیما از شهرهای مختلف به تهران هم کاهش زیادی یافته است، به طوری که بلیت مشهد- تهران ۹۱ هزار تومان، کیش -تهران ۱۱۱ هزار تومان، اهواز- تهران ۹۹ هزار تومان و از تبریز به تهران ۹۱ هزار تومان به فروش می‌رسد.

یکشنبه ● ۱۲ اردیبهشت ۱۳۹۵ ● شماره پنجاه و یک

ویس‌شتره

هفته کار و کارگر - گذران

ا ت ی v ع ه ن o

بررسی کارشناسی تاثیر دو نرخى شدن بنزین و حذف یارانه‌ها بر معیشت خانوارها

بنزین و یارانه؛ کالبدشکافی آثار دو تصمیم اقتصادی

تنها ۷ درصد هزینه هر خانوار صرف خرید بنزین می‌شود. به این ترتیب، بعید به نظر می‌رسد هزینه‌های خانوار در حوزه مصرف بنزین نسبت به سال قبل از آن تغییری کند

بنزین با تمام فراک و حساس بودنش، نمی‌تواند گوشه‌منحنی تورم را بگیرد و جایگاهی‌های عظیم پدید آورد؛ چون فقط ۷ درصد از سهم هزینه خانوار را به خود اختصاص داده‌است. برای همین هم، هست که کارشناسان عامل تورم سال‌های پیش را گران‌ش‌دن بنزین نمی‌دانند. در بودجه سال ۹۵ قرار است بنزین گران‌تر شود و ۲۴ میلیون نفر هم دیگر یارانه‌نگیرند. حال سؤال اینجاست که آیا این بودجه بر تورم می‌دمد و معیشت مردم را سخت‌تر می‌کند؟ مجلس در لایحه بودجه سال ۹۵ دولت را مکلف کرده یارانه ۲۴ میلیون نفر را با معیار درآمدی بالای ۳۵ میلیون تومان در سال حذف کند و قیمت بنزین دونرخى شود و نرخ آزاد آن افزایش یابد.

■ **آیا افزایش قیمت بنزین تورم‌زاست؟**

دو تجربه متفاوت در زمینه افزایش قیمت بنزین و تاثیر آن بر تورم وجود دارد. اولین تجربه به سالل ۸۹ و ۹۰ بازمی‌گردد که هم‌زمان با افزایش قیمت حامل‌های انرژی و اجرای طرح هدفمندی یارانه‌ها تورم افزایش قابل ملاحظه‌ای یافت و حتی تاثیرات منفی بسیاری بر دیگر بخش‌های اقتصادی از جمله بخش تولید بر جای گذاشت. تجربه دوم به سال ۹۴ و تکررخى شدن قیمت بنزین بازمی‌گردد که در این سال نه تنها تورم بالا نرفت، بلکه مسیر نزولی آن ادامه یافت. به عبارتى در بررسی تاثیر افزایش قیمت بنزین ما با دو تجربه مواجهیم؛ تجربه اول که نشان می‌دهد افزایش قیمت بنزین تورم‌زا بوده و تجربه دوم که نشان می‌دهد افزایش قیمت بنزین هیچ تورمی به همراه نداشته است. بر این اساس شاید بتوان گفت در دو دوره مورد بررسی بنزین

عامل اصلی افزایش قیمت‌ها نبوده، بلکه بنزین هم در کنار مجموعه عواملی مانند افزایش نرخ ارز، بی‌انضباطی مالی و موارد دیگر، بر تورم تاثیر گذاشته‌است. حسین احمدی کیا، دانشیار گروه مکانیک دانشگاه اصفهان، در تحلیلى بر بررسى این مسئله پرداخته که گرانی بنزین چه تاثیرى بر هزینه خانوار می‌گذارد. بر اساس محاسبات این استاد دانشگاه هر ایرانی به‌طور متوسط در ماه ۲۴ لیتر بنزین مصرف می‌کند. یعنى هر فرد به طور میانگین ماهانه ۲۴ هزار تومان هزینه مصرف بنزین دارد. متوسط جمعیت خانوارهای ایرانی نیز ۳/۵۵ نفر است. یعنى هزینه مصرف بنزین برای یک خانوار با این بعد جمعیتی ماهانه ۸۵ هزار تومان است. بر این اساس با توجه به دستمز ماهانه افراد و با فرض اینکه در هر خانوار تنها یک فرد حقوق‌بگیر وجود داشته باشد، تنها ۷ درصد هزینه هر خانوار صرف خرید بنزین می‌شود. به این ترتیب، بعید به نظر می‌رسد هزینه‌های خانوار در حوزه مصرف بنزین نسبت به سال قبل از آن تغییری کند. مگر آنکه افرادی بیش از سهمیه‌ای که قرار است توسط دولت تعیین شود، مصرف داشته باشند. در این صورت افراد باید برای مصرف مازاد بر سهمیه، هزینه بیشتری بپردازند. در این مورد هم کارشناسان معتقدند احتمالاً افرادی بیش از سقف تعیین‌شده بنزین مصرف می‌کنند که یا تعداد خودروهای بیشتری دارند و یا بیش از

دیگران تفریح می‌کنند و یا خودرو وسیله‌ام‌ر معاش و منبع درآمد آنان است. گزارش‌های مرکز آمار ایران نشان می‌دهد دهک‌های درآمدی بالا بیش از دهک‌های پایین هزینه تفریح می‌پردازند. به عبارتی آن گروهی که بیش از دیگران از وسیله نقلیه خود استفاده می‌کنند احتمالاً در دهک‌های بالای درآمدی جای می‌گیرند و افزایش قیمت بنزین تاثیری در معیشت این دهک‌ها ایجاد نمی‌کند. گروه سوم و افرادی هم که معیشت آنان وابسته به مصرف بنزین است، مانند رانندگان تاکسى سهمیه مجزاً دریافت می‌کنند و با این افزایش هزینه بنزین را با افزایش کرایه‌ها جبران می‌کنند.

■ **آیا افزایش قیمت بنزین بر دیگر بخش‌ها اثر می‌گذارد؟** تجربه سال ۸۹ و ۹۰ نشان می‌دهد افزایش قیمت بنزین و حامل‌های انرژی، دیگر بخش‌های اقتصادی را هم متاثر می‌کند و قیمت سایر بخش‌ها را هم بالا می‌برد. مانند افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل و یا قیمت محصولات و یا خدمات وابسته به حامل‌های انرژی. آمار در این سال‌ها قیمت برخی کالا‌های غیر مرتبط هم با تغییر قیمت حامل‌ها ملام‌در مسیر صعود بود. به گفته کارشناسان اقتصاد در دو سال مورد بررسی انتظار تورمی به ایجاد تورم بیشتر دامن می‌زد. علاوه بر آن

دولت حذف یارانه سه دهک بالا را در دستور کار دارد. با فرض اینکه خانوارى که یارانه‌اش حذف شده تنها در سال ۳۵ میلیون تومان درآمد داشته باشد، یارانه ۲ میلیون و ۱۸۰ هزار تومانی سالانه معادل ۶ درصد از درآمد کل سال این خانوار است و بودن یا نبودن آن مسئله چندانی نیست. چهار دهک پایین احتمالاً از حذف یارانه‌ها تاثیر می‌پذیرند که این گروه به‌هیچ‌عنوان در لیست حذف یارانه‌ها قرار ندارند

سبزی‌ها گران شدند، میوه و خشکبار ارزان

بررسی نرخ سالانه تورم در فروردین ماه

کتینو | ۰۵

مشکلاتی مانند جهش فنری نرخ ارز و بی‌انضباطی‌های مالی دولت هم در افزایش نرخ تورم موثر بود. دولت دهم ناتوان از کنترل قیمت‌ها بود. اما تجربه سال گذشته نشان داد که با کنترل دیگر عوامل تورم‌زا، افزایش قیمت بنزین نمی‌تواند به تنهایی عامل تورم باشد. کارشناسان معتقدند افزایش قیمت بنزین در بدترین حالت ۱/۵ درصد به تورم فعلی خواهد افزود اما این اثر تورمی هم به‌سرعت کنترل خواهد شد.

■ **قیمت بنزین در ایران بالاست؟**

قیمت بنزین در مقایسه با دیگر کشورها چگونه‌است و آیا قیمت بنزین در ایران بالاست؟ حسین احمدی کیا، دانشیار گروه مکانیک دانشگاه اصفهان، در تحلیل خود به مقایسه نرخ بنزین ایران با دیگر کشور‌های جهان پرداخته‌است. بر اساس این بررسی ونزوئلا، لیبی و عربستان سعودی به ترتیب ارزان‌ترین قیمت بنزین و هنگ کنگ، هلند و انگلستان گران‌ترین بنزین در بین ۱۱۹ کشور مورد بررسی را دارند. ایران هشتمین کشور از نظر ارزانی بنزین است. متوسط قیمت بنزین در کشورهای اروپایی حدود پنج برابر ایران و متوسط کشورهای حوزه خلیج فارس معادل ایران است. میانگین قیمت بنزین در ۱۱۹ کشور ۷۰۶۱ دلار است و قیمت بنزین ایران یک‌سوم متوسط جهانی است.

■ **حذف یارانه‌ها معیشت کدام دهک را نشانه می‌گیرد؟**

بر اساس قانون بودجه سال ۹۵، مجلس دولت را مکلف کرده یارانه ۲۴ میلیون نفر را حذف کند. مهم‌ترین معیار حذف یارانه‌ها داشتن درآمد بالای ۳۵ میلیون تومان در سال و یا درآمد حدود ۳ میلیون تومان در ماه است. قییدی که در قانون آمده حذف یارانه «سه دهک بالای درآمدی» است. یعنى بر اساس قانون بودجه ۷ دهک متوسط به پایین در سال ۹۵ همچنان یارانه خواهند گرفت. اما این مصوبه به گفته دولت یک ایراد اساسی دارد و آن هم معیار حذف یارانه‌هاست. محم‌دباقر توبخت در جلسه علنی مجلس در مخالفت با معیار ۳۵ میلیون تومانی گفته بود: «ممکن است خانواری که دارای این درآمد است بیمار لا‌علاج و یا فرزند دانشجو داشته باشد. دولت نمی‌تواند با معیار درآمد یارانه افراد را حذف کند.» اما مصوبه مجلس قطعی است. با این حال به نظر نمی‌رسد دولت هم مصر به حذف یارانه‌ها باشد. وی بعد از تصویب قانون حذف یارانه‌ها اعلام کرد: «حذف ۲۴ میلیون نفر از دریافت یارانه نقدی در این شرایط عادلانه نیست و قطعاً موجب آذیت بسیاری از مردم می‌شود. برای همین دولت تلاش خواهد کرد در تدوین آیین‌نامه اجرایی خود برای حذف دهک‌های ثروتمند از دریافت یارانه نقدی به نحوی عمل کند که یارانه نقدی هیچ نیازمندی حذف نشود.» بر این اساس به نظر می‌رسد دولت در تدارک تدوین آیین‌نامه دیگری برای حذف یارانه‌هاست. تجربه سال گذشته حذف یارانه‌ها هم نشان داده دولت نتوانسته و نخواسته در یک سال یارانه ۶ میلیون نفر را یک‌باره حذف کند. مسئله ۲۴ میلیون نفر در سال ۹۵ و یک سال مانده تا انتخابات ۹۶ که جای خود دارد. اما کارشناسان در بررسی این مسئله که حذف یارانه‌ها چه تاثیری بر معیشت مردم می‌گذارد، معتقدند دولت حذف یارانه سه دهک بالا را در دستور کار دارد. سه دهکی که یارانه ۴۵ هزار و ۵۰۰ تومانی در معیشت آنان تاثیری ندارد و درآمد و عدم دریافت آن یکسان است. یارانه در معیشت سه دهک وسط هم که ممکن است با معیار درآمد ۳ میلیون تومان در ماه حذف شوند، تاثیر بسزایی ندارد. چون هر فرد سالانه ۵۴۶ هزار تومان و هر خانوار چهار نفره ۲ میلیون و ۱۸۲ هزار تومان در سال یارانه دریافت می‌کند. با فرض اینکه خانواری که یارانه‌اش حذف شده تنها در سال ۳۵ میلیون تومان درآمد داشته باشد، یارانه ۲ میلیون و ۱۸۰ هزار تومانی سالانه معادل ۶ درصد از درآمد کل سال این خانوار است و بودن یا نبودن آن مسئله چندانی نیست. چهار دهک پایین احتمالاً از حذف یارانه‌ها تاثیر می‌پذیرند که این گروه به‌هیچ‌عنوان در لیست حذف یارانه‌ها قرار ندارند. بر این اساس اگرچه مجلس بودجه‌ای را تصویب کرده که دست‌اندا‌ز زیادی جلوی پای دولت می‌گذارد، اما به نظر می‌رسد حداقل دو فاکتور مهم بودجه یعنی بنزین و یارانه‌ها تاثیری بر معیشت مردم نگذارند. اولی تورم‌زا نخواهد بود و دومی درآمد خانوارهای کم‌درآمد را کاهش نخواهد داد.

● گذر ●

● مرضی عمادزاده ●

نسبت افزایش قیمت‌ها

با تورم

از زمانی که مسئله بنزین دونرخى در مجلس تصویب و قرار شد قیمت بنزین آزاد افزایش یابد این سؤال مطرح شده که آیا افزایش نرخ بنزین تورم‌زاست؟ پاسخ به این سؤال به چند دلیل منفی است و باید بگوییم که افزایش نرخ بنزین منجر به افزایش تورم نخواهد شد. در بدترین حالت ممکن است شاخص تورم یکی دودرصد در شش ماه آینده افزایش یابد اما این تورم نیز به‌زودی از بین خواهدرفت و تاثیر منفی بر تورم و معیشت مردم نخواهد گذاشت. بررسی افزایش قیمت بنزین در سنوات گذشته نشان داده افزایش قیمت منجر به کاهش تقاضا نمی‌شود. ممکن است افراد دهک‌های پایین و یا متوسط در مدت کوتاهی – کمتر از یک ماه- مصرف خود را کاهش دهند اما بعد از این مدت کوتاه میزان مصرف همه افراد به حالت قبل بازمی‌گردد. دهک بالا که حسی همین کاهش مصرف کوتاه‌را هم تجربه نخواهد کرد چون قیمت بنزین عامل تمیین‌کننده‌ای بر میزان مصرف این دهک نیست. نکته دوم این است که افزایش قیمت بنزین زمانی که معنادر و قابل توجه باشد می‌تواند منجر به ایجاد تورم شود. اما بر اساس مصوبه مجلس قرار است سهمیه خاصی تعیین نشود و مازاد بر آن سهمیه مشمول افزایش قیمت شود. از طرفی بعید است که دولت نرخ بالایی برای بنزین آزاد تعیین کند. به همین دلیل می‌توان گفت این افزایش قیمت بر تورم تاثیر نمی‌گذارد. چون بخش زیادی از افراد مصرف بنزین مازاد بر سهمیه تعیین‌شده ندارند. به همین دلیل افزایش قیمت بنزین بر معیشت آنان تاثیر نمی‌گذارد. دهک‌های بالاتر هم که مصرف بیشتری دارند، دغدغه قیمت ندارند و این افزایش قیمت سهم بسیار ناچیزی در سبد هزینه‌هایشان دارد. پس این افزایش زندگی این قشر را هم تحت تاثیر قرار نمی‌دهد. در یک کلام باید بگویم افزایش قیمت بنزین در شرایط فعلی تورم‌زانیست و در نهایت تورم یک تا دو درصدی به همراه خواهد داشت که آن هم با کمک سیاست‌های کنترل تورم دولت مهار می‌شود.

در سنوات گذشته افزایش نرخ بنزین بخش‌های دیگر را متاثر کرده و منجر به افزایش قیمت در این بخش‌ها و در نهایت افزایش تورم کلی شده است. اما این بار بعید به نظر می‌رسد که افزایش نرخ بنزین بر این بخش‌ها هم تاثیر بگذارد. یکی از بخش‌هایی که مستقیماً از بنزین تاثیر می‌گیرد بخش حمل‌ونقل است. دیگر بخش‌های متکی به حمل‌ونقل هم ممکن است در این شرایط از افزایش قیمت بنزین تاثیر بگیرند و این افزایش به صورت تزجیرای به دیگر بخش‌ها منتقل شود. اما نکته قابل توجه این است که در شرایط کنونی بخش‌هایی که از حمل‌ونقل تاثیر می‌گیرفته‌اند دچار کودشده‌اند. مثلاً بخش مسکن یکی از بخش‌هایی است که به طور غیرمستقیم با افزایش قیمت حامل‌های انرژی دچار تورم می‌شود. اما این بخش در شرایط کنونی دچار کودشده و هزینه‌های حمل‌ونقل بخش را کم مسکن را دچار تورم نمی‌کند. با قطع شدن بخشی از این تزجیره، تورم به دیگر بخش‌ها منتقل نمی‌شود. ممکن است نگرانی‌هایی از بابت افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل وجود داشته باشد که آن هم توسط انتظار تورمی در شرایط فعلی وجود ندارد و تغییر نرخ بنزین بر آتش این انتظار تورمی و تورم فعلی نمی‌دمد. پس نمی‌توان انتظار داشت افزایش قیمت بنزین سهمیه‌ای منجر به افزایش تورم شود.

یکی دیگر از بخش‌های قابل توجه بودجه سال جاری مسئله حذف یارانه‌ها و نگرانی از بابت حذف دهک‌ها و افراد نیازمنداست. بررسی درآمد ۱۰ دهک درآمدی ایران نشان می‌دهد پرداخت یارانه‌ها در زندگی چهار دهک پایین تاثیر گذار است، در زندگی دهک‌های ۶، ۵ و ۷ تقریباً تاثیری ندارد و رقم یارانه‌ها در زندگی سه دهک بالا هیچ نقشی ندارد. جامعه هدف حذف یارانه‌ها هم سه دهک بالاست و چهار دهک پایین تحت هیچ شرایطی قرار نیست از دایره یارانه‌بگیران حذف شوند. به همین دلیل با وجود نگرانی‌های دولت در خصوص بودجه ۹۵ و تصویب دونرخى شدن بنزین و حذف یارانه‌ها، بعید است این عوامل تاثیری منفی بر اقتصاد و معیشت خانوارها بگذارد.

اقتصاددان

